

Европа в движение

Европа говори

Езиците в Европейския съюз

Европейски съюз

Можете да намерите настоящата брошура и други кратки и ясни обяснения за ЕС в интернет на адрес:
ec.europa.eu/publications

Европейска комисия
Генерална дирекция „Комуникация“
Публикации
B-1049 Brussels

Ръкописът е завършен през август 2008 г.
Снимка на корицата: © Shutterstock

Люксембург: Служба за официални публикации на Европейските общности, 2008 г.

16 стр. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-09154-4

© Европейски общности, 2008 г.

Възпроизвеждането е разрешено. За всяко използване или възпроизвеждане на отделните снимки трябва да се иска разрешение от носителите на авторското право.

Printed in Germany

ОТПЕЧАТАНО НА НЕОБРАБОТЕНА С ХЛОР ХАРТИЯ

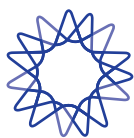
Европа в движение

Европа говори

Езиците в Европейския съюз

„Възможността да се общува на няколко езика е безспорно преимущество както за отделните хора, така и за организациите и предприятията. Тя стимулира творчеството, разчупва културните стереотипи, насърчава нестандартното мислене и спомага за разработването на новаторски продукти и услуги.“

Леонард Орбан,
Член на Европейската комисия

Европа в движение

Съдържание

Значението на езика

03

Езиците на Европа

05

Регионални и малцинствени езици

07

Език и мобилност

09

Насърчаване на изучаването на езици

10

Инструментите на езиковото многообразие

12

Как функционира Европейският съюз при такова езиково многообразие

13

Бъдещи предизвикателства

15

Допълнителна информация

15

Значението на езика

Езикът, на който говорим, ни помага да определим своята идентичност. Многобройните езици, които се говорят от 500-те милиона граждани на Европейския съюз, се простират над целия континент като голяма цветна мозайка. ЕС зачита това право на идентичност и поощрява по всякакъв начин свободата ни да говорим и пишем на собствения си език, докато същевременно преследва своята цел за по-тясна интеграция между държавите-членки. Тези цели са взаимно допълващи се, тъй като възплащават мотото на ЕС „Единство в многообразието“.

Всъщност, усилието на ЕС да насърчава своите граждани да учат езици означава много повече. Владееенето на един или няколко чужди езика дава възможност за мобилност и намиране на работа в чужбина. Тази мобилност на пазара на труда спомага за създаването на нови

работни места и насърчава икономическия растеж. Владееенето на чуждестранни езици стимулира също така и контактите между различни култури, взаимното разбиране и директното общуване между отделните граждани в един непрестанно разширяващ се и все по-разнолик Съюз.

Без дискриминация

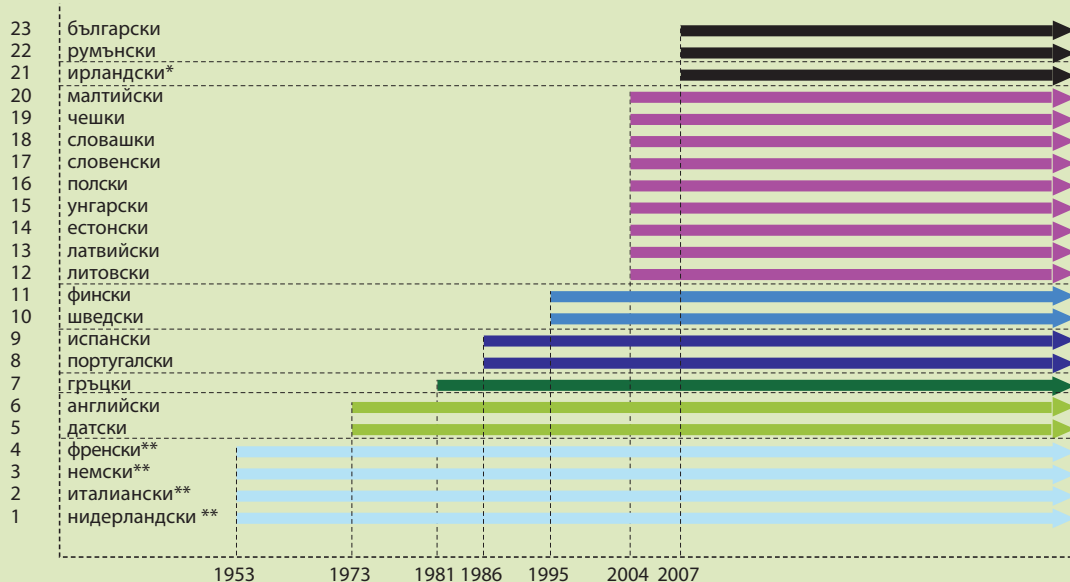
В ЕС има 23 официални езика. Обикновено, когато една страна стане членка на ЕС, националният език на тази страна става един от официалните езици на ЕС. Решението по този въпрос се взема от Съвета на министрите на ЕС. Това гарантира, че отделните граждани на ЕС имат възможността да ползват същия език, при всички контакти с ЕС и неговите институции, които използват и в отношенията си с националните органи в своята страна.

По същата логика, всеки новоприет законодателен акт от ЕС се превежда на всички официални езици, така че всички интересувани се граждани на територията на ЕС да научават незабавно за какво се отнася новият закон и как той ги засяга. Всички езикови версии на даден законодателен акт на ЕС имат еднаква юридическа сила.

По този начин ЕС гарантира липсата на дискриминация между гражданите, чиито езици се говорят от голям брой хора, и тези, които използват не толкова широко разпространени езици. Членовете на Европейския парламент например, имат право да се обърнат към събранието на езика на народа, който представляват. Словенските депутати имат същото право, каквото и германските, да говорят езика на своите гласоподаватели.

Официални езици на ЕС

(*) ирландски: Договор за езика от 1973 г. Баски, каталунски, галисийски: специален статут от 2006 г.

(**) Тези четири езика са използвани от Европейската общност за въглища и стомана, чието основаване през 1950 г. представлява първата стъпка към създаването на днешния ЕС. През 1958 г. официалните езици са определени с Регламент № 1 на Съвета, като той е изменен съответно при всяко присъединяване на нова държава към ЕС.

Настоящите езици на ЕС са станали „официални езици“ на ЕС през посочените години

Основни задължения

Поради тази причина, писмените и устните преводи са сред основните задължения на ЕС. С присъединяването на 12 нови държави-членки между 2004 и 2007 г., броят на официалните езици нарасна над два пъти от 11 на 23, като това съсредоточи повече от всякога вниманието на ЕС върху ролята на езиците. Вследствие на това, през 2007 г. ЕС обособи нова политика, посветена на многоезичието. Сред основните й

цели са насърчаването на изучаването на чужди езици в Общността, гарантирането на свободния достъп на гражданите до структурите на ЕС на родния им език и пълноценното възползване от приноса на езиковото многообразие за икономическото, социалното, културното и политическото развитие на Европейския съюз.

Ангажиментът на ЕС за опазване на езиковото многообразие е показателен за липсата на какъвто и да било стремеж към заличаване на националните или регионални особености и тяхната замяна с „европейско“ еднообразие, както някои критици твърдят.

Благодарение на устния превод членовете на Европейския парламент могат да участват в дебатите на майчиния си език

Опознайте произхода на своя език

Езиците на ЕС имат най-различен произход. Повечето от тях принадлежат към голямото индоевропейско семейство, чиито главни клонове са германските, романските, славянските и келтските езици. Гръцкият и балтийските езици (литовски и латвийски) също се числят към индоевропейското семейство, макар да не са част от главните клонове. Унгарският, финският и естонският произлизат от угро-финската група. Малтийският език пък е близък до арабския, с известно италианско влияние.

Повечето от „регионалните“ и „малцинствените“ езици на ЕС принадлежат на една или друга от посочените групи. Най-голямото изключение представлява баският език, който се говори от двете страни на френско-испанската граница и чиито корени все още не са установени.

Понятието „малцинствен език“ включва в себе си не само по-слабо разпространени езици, какъвто е случаят на езика сами в Лапландия или на бретонския в Западна Франция, но и употребата на официалните езици на ЕС, когато те се говорят от дадено малцинство в друга държава-членка (немски в Северна Италия или унгарски в Румъния и Словакия). С присъединяването на балтийските страни и говорещите в тях руски език малцинства се добави нова категория към понятието „малцинствен“ език — националният език на страна, която не е държава-членка на ЕС.

23-те официални езика на Европейския съюз са английски, български, гръцки, датски, естонски, унгарски, ирландски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, нидерландски, немски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, фински, френски, чешки и шведски. Каталунският, баският и галисийският имат статута на официални езици на територията на Испания, което означава, че някои текстове на ЕС се превеждат от и на тези езици за сметка на испанското правителство.

ЕС има по-малко официални езици, отколкото държави-членки. Това е така, защото Германия и Австрия използват един и същи език, в Гърция и Кипър се говори гръцки, а в Белгия и Люксембург ползват същите езици като своите френски, германски и нидерландски съседи. В крайна сметка езиците са 23, а страните 27.

Езиците на Европа

Немският е най-широко разпространеният майчин език в ЕС — той се говори от около 90 милиона души, т.е. от 18 % от населението на ЕС. Английският, италианският и френският език представляват, всеки един поотделно, майчин език съответно за 60—65 милиона граждани (12—13 % от цялото население).

Въпреки това, английският е първи чужд език за около 38 % от европейските граждани, което го превръща в далеч по-широко използван език в ЕС, отколкото немският и останалите езици. Около 14 % от гражданите на ЕС посочват френския или немския като свой първи чужд език.

С присъединяването на 12-те нови държави-членки от 2004 г.

насам, челното място на английския се потвърди, превръщайки го в универсален език (*lingua franca*) за Европейския съюз. С това се засили обаче и позицията на немския език, който вече е разпространен колкото френския. Това е така, защото немският се говори повече като чужд език от френския в страните от Централна и Източна Европа. В резултат на исторически и геополитически фактори руският е първият или вторият чужд език, който се говори в повечето новоприсъединени страни. Всъщност най-новото проучване на Европейската комисия, публикувано през 2006 г., показва, че пет езика преобладават като най-често говорени чужди езици от европейските граждани (вж. карето).

Не е изненадващо, че най-добрите езикови умения са установени в страни, които са сравнително малки или чийто език не е добре познат другаде. Повече от 90 % от хората в осем държави на ЕС — Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Словакия, Словения и Швеция — заявяват, че говорят втори език в допълнение на майчиния си език. На другия край на скалата, само 34 % от ирландците и 38 % от британците заявяват, че знаят втори език достатъчно добре, за да водят разговор.

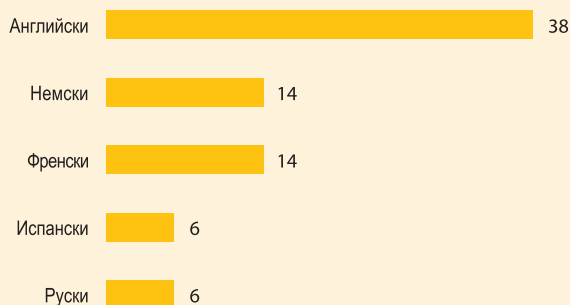
„Майчиният плюс още два езика“

Въпреки че повечето европейци, които учат втори език, избират английски, следван от немския и

Най-разпространени чужди езици в ЕС

Въпрос: „Кои езици, освен майчиния си език, знаете достатъчно добре, за да водите разговор?“

Отговори (%):

Източник: Европейска комисия, Специално проучване на Евробарометър 243, 2006 г.

френския, други езикови комбинации може да се окажат по-подходящи при определени обстоятелства. Това е особено валидно за случаите, когато граждани на ЕС искат да се преместят в друга страна в търсене на по-добри възможности за работа. При тези обстоятелства, изучаването на езика на съседна държава може да се окаже целесъобразно. Това е една от причините Европейският съюз да насърчава хората да учат по възможност два чужди езика.

Съгласно проучването на Евробарометър за 2006 г., 28 % от анкетираните са заявили, че знаят два други езика освен майчиния си. Проучването обаче показва също, че в седем страни от ЕС

(Ирландия, Испания, Италия, Обединеното кралство, Португалия, Румъния и Унгария) средно половината до две трети от населението не владее нито един чужд език.

Други резултати от проучването включват следните данни:

- Общо 84 % от анкетираните мислят, че всеки в ЕС трябва да говори един чужд език в допълнение към майчиния си. Около половината подкрепят идеята за „майчиния плюс още два езика“.
- Други 68 % от анкетираните определят английския като най-ценен чужд език, който трябва да бъде изучаван, следван от френския (25 %) и немския (22 %).

● Повечето европейци са на мнение, че децата трябва да започнат чуждоезиковото си обучение в началното училище, на възраст между 6 и 12 години.

● Основните причини за изучаването на чужд език са свързани с ваканцията или с работата. 35 % от анкетираните искат да използват езиковите си умения, когато са на почивка в друга страна. Общо 32 % изучават езици, за да ги използват в работата си, докато 27 % правят това, за да могат да работят в друга страна.

● Около 63 % от европейците смятат, че регионалните и малцинствените езици трябва да получават по-голяма подкрепа.

©Helen King/Yan Parys Media

Много хора прилагат на практика езиковите си умения, когато са във ваканция

Регионални и малцинствени езици

Kas siis selle maa
keel laulu tuules ei
või taevani tõustes
üles igavikku
omale otsida?

K.J. Peterson

Тази жена от етноса
сами в Лапландия
говори малцинствен
език

Зачитането на езиковото и културното многообразие е отличителен белег на Европейския съюз. Този принцип е заложен в Европейската харта за основните права, приета от ръководителите на ЕС през 2000 г. Регионалните и малцинствените езици са защитени по-конкретно от харта, приета в рамките на Съвета на Европа.

Езиковото многообразие включва не само 23-те официални езика на ЕС, но също така и неговите регионални и малцинствени езици. Те са повече от 60, въпреки че действителният им брой зависи от това как

определяте един език (за разлика от диалекта например). Тези езици се говорят от почти 50 милиона души на територията на Европейския съюз.

Три определения

Има три общоприети категории регионални или малцинствени езици:

- езици, които са характерни за регион, който може да бъде изцяло или частично, в една или повече държави-членки и не представлява основен език в нито една страна от ЕС. Тук спадат езици като баски, бретонски, каталонски, сардински, уелски и фризийски;
- езици, които се говорят от малцинство от населението в една страна от ЕС, но са официални езици в друга: например немски в Южна Дания, френски във Вале д'Аосте в Северна Италия и унгарски в Словакия;
- несвързани с определена територия езици, като тези на ромските или еврейските общности в ЕС (ромски и идишки).

Понятието регионални или малцинствени езици не включва в себе си диалекти на нито един от официалните езици, нито на който и да е от езиците, говорени от имигрантските общности в Европейския съюз.

Неместни езици

Имигрантските общности в страните от ЕС говорят многобройни езици от други части на света. Особено място сред тях заема турският със значителни по численост общности в Германия, Белгия и Нидерландия. Други използват северноафрикански арабски (главно във Франция, Испания и Белгия), както и урду, бенгалски и хинди, говорени от имигранти от Индийския полуостров в Обединеното кралство.

Като цяло, тези неместни езици не са получили официален статут, нито са признати в страните на ЕС. Имигрантските общности обаче, получават финансова подкрепа от ЕС за тяхното интегриране в новите им страни на пребиваване по програмите на Съюза за социално и регионално развитие. В някои страни те получават също помощ за по-добро усвояване на езиците на страните, от които произлизат, като децата им изучават тези езици в училище. Това е начин тези хора да останат в допир със своите културни корени, докато усвояват езика и културата на приелата ги страна. Такова познаване на два езика може да бъде също така лично преимущество и да разкрие възможности за кариера в редица области.

A niechaj narodowie
wždy postronni
znają, iż Polacy nie
gęsi, iż swój
język mają!

Mikołaj Rej

© Travel-images.com

Езиците на интеграцията

Много местни органи на властта и национални правителства осигуряват на имигрантите езиково обучение, курсове за запознаване с местното общество и неговата култура, както и помощ при намиране на работа. Последните често пъти са предлагани на родния език на имигрантите.

Един пример за това е фламандският град Гент в Белгия, където на имигрантите и признатите бежанци се предлага програма за интеграция, включваща 1200 часа уроци по нидерландски (езикът на фламандския регион), плюс 75 часа курс по гражданско ориентиране. Тези уроци се провеждат на албански, английски, арабски, испански, персийски, руски, сомалийски, турски и френски.

В германския град Франкфурт на Майн, езиковият курс от 600 часа е предшестван от запознаване с града и въвеждане в германските институции и националната правна система. Курсът се предлага на осем езика и преподавателите са установили се там имигранти.

Финландската образователна система подкрепя поддържането и развитието на майчините езици на имигрантите, за да се осигури така нареченото функционално двуезичие. Предлага се обучение на 52 езика. Руски, сомалийски и албански са били най-често преподаваните езици като майчини езици на имигрантите.

Унгария разработи своя национална програма за интеграция на базата на шест-месечен пилотен проект, наречен Матра, който включва 1200 часа езиково обучение на имигрантите, 700 часа културно и правно ориентиране, както и финансова помощ за разходите за издръжка.

Det er pudsigt, at
der med de relativt
få ord, som findes i
sproget, kan siges
så meget sludder.

Robert Storm Petersen

Ngelvében
él a
nemzet.

Széchenyi István

Курс по езиково
обучение за
имигранти във
Виена

Език и мобилност

Добре е да се назначават служители със съответния майчин език за работа на пазарите за износ

© Shutterstock

Гражданите на ЕС имат правото да живеят и работят в други държави-членки, освен в своята родна страна. ЕС дава възможността хората да отидат там, където има работни места. Владееенето на чужди езици е ключът към истинската мобилност в ЕС, който ви позволява да се възползвате максимално от възможностите за работа, учене и пътуване из целия континент.

Научаването на местния език е не само основен фактор за получаване на работа в друга страна, а и начин да установите контакт с местните хора. Често това показва в съвсем нова перспектива какво значи да си европейец и какъв е плода на общите усилия. Макар че

всяка отделна национална история и културно наследство са различни, стремежите и надеждите ни за бъдещето са в хармонично съзвучие. Способността ни да разговаряме един с друг ни позволява да осъзнаем по-добре общото помежду ни и да се отнасяме с по-голямо уважение към културните различия.

Езиците означават бизнес

Проучване по поръчка на Европейската комисия показва, че фирмите в ЕС може да пропуснат бизнес възможности поради недостига на езикови умения. Такъв е по-специално случаят с малките и средните предприятия (МСП), които не успяват да използват напълно възможностите за износ в други страни от ЕС. Според проучването до 11 % от МСП — почти 1 милион фирми — са загубили договори с потенциални клиенти в други страни от ЕС поради езиковите бариери. Проучването потвърждава също така нарастващото значение на езиковото многообразие за успешното разширяване на бизнеса на световните пазари. В този контекст английският е ключов език, но проучването подчертава нарастващото значение на китайския, арабския и руския.

За подобряване на експортните показатели на фирмите в проучването се препоръчва:

- да възприемат стратегически подход към многоезичната комуникация;
- да назначават служители със съответния майчин език за работа на пазарите за износ;
- да набират служители с езикови умения и да развиват допълнително тези умения;
- да наемат писмени и устни преводачи.

Езиковото многообразие само по себе си е икономически разрастващ се сектор, който създава работни места за преподаватели по чужди езици, за писмени и устни преводачи със съответния помощен персонал, както и за хора, които проектират и произвеждат електронни и ИТ платформи, за програмисти и специалисти, разработващи системи за компютърно подпомаган или за автоматичен превод.

Kun kieli kuolee,
kieli säreineen,
kieli sisäduksineen,
kuolee kansa.

Maija Talvio

Уважавайте своя език

Всяка година на 26 септември се отбелязва Европейският ден на езиците. Идеята на тази проява е да се запознае по-добре широката общественост с говорените в Европа езици и да се подчертае колко е важно изучаването на чужди езици, за да има повече толерантност и взаимно разбирателство. Европейският ден на езиците чества езиковото многообразие като една от силните страни на Европа и насърчава изучаването през целия живот на езици както в училището, така и извън него. На един от плакатите, използвани за тази проява, е показан обичайният поздрав на 37 езика.

European Day of Languages – 26 September

Journée européenne des langues – 26 septembre

Насърчаване на изучаването на езици

ЕС е поел ангажимента да подкрепя правото на своите граждани на лична и професионална мобилност и възможността им да общуват помежду си. Той прави това, като финансира редица програми за насърчаване на преподаването и изучаването на европейските езици. Тези програми имат най-малко една обща черта: те включват трансгранични проекти, в които участват партньори от поне две, а често пъти и от три или повече страни от ЕС.

Програмите на ЕС са разработени така, че да допълват националните политики по образованието в държавите-членки. Всяко правителство отговаря за своята собствена политика по образованието, включително за езиковото обучение. Програмите на ЕС всъщност създават връзки между отделните страни и региони чрез съвместни проекти, които повишават резултатността на преподаването и изучаването на чужди езици.

Средства на ЕС за обучение

От 2007 г. основните програми са поставени под общата егида на програмата на ЕС за обучение през целия живот. По тази причина насърчаването на изучаването на езици и на езиковото многообразие е една от целите на програмата и на нейните четири специализирани подпрограми. Всяка от тях е наречена на името на известна европейска фигура в сферата на образованието и обхваща по една област на изучаване и преподаване.

Първата от тях, „Комениус“ (на името на Ян Амос Комениус или Коменски, просветен деец през XVII век, произхождащ от днешната Чешка република), е посветена на основното и средното образование. „Еразъм“ (на името на живелия през XVI век хуманист Еразъм Ротердамски) е специална програма, имаща за цел да даде възможност

на студентите и университетските преподаватели да прекарат известно време в университет в друга страна от Общността. По „Еразъм“ се предлагат и интензивни езикови курсове за участниците преди престоя им в друга страна. Програмата „Леонардо да Винчи“ (на името на най-прочутия представител на италианския Ренесанс) поставя акцента върху професионалното образование и обучение. Четвъртата програма „Грундтвиг“ носи името на Н.Ф.С. Грундтвиг, датски пионер в образованието за възрастни от XIX век. Тази програма е специализирана в обучението на възрастни.

В съответните области на отговорност всяка конкретна програма има за цел:

- да насърчава изучаването на езици на всички образователни равнища и възрасти, през целия си професионален живот;
- да се подобри достъпът до ресурсите за изучаване на езици на територията на Европа;
- да се разработват и разпространяват иновационни техники и добри практики на преподаване;
- да се осигури на изучаващите чужди езици достатъчно широка гама инструменти за обучение;
- да се задълбочи разбирането на значението на езиковото многообразие като ключов икономически и социален актив на ЕС.

Всички езици имат право на помощ в рамките на тези специализирани програми: официалните езици, регионалните, малцинствените и имигрантските езици, както и езиците на основните търговски партньори на ЕС.

Никога не е прекалено рано да се започне изучаването на друг език

Във всяка страна има национални информационни центрове, които предоставят подробности за това как трябва да се подаде заявление за участие в тези програми (вж. ec.europa.eu/ploteus).

Межкултурни мостове

Културните програми на Европейския съюз също подкрепят езиковото и културното многообразие

по редица начини. Програмата „МЕДИА“ финансира озвучаването и субтитрирането на европейски филми за показването им в кината и по телевизията в страните от ЕС. Програмата „Култура“ изгражда межкултурни мостове посредством помощ за превод на съвременни автори на различни европейски езици.

Миротворците на ЕС в Африка имат нужда от общ език, за да се справят с оперативните проблеми

„Леонардо“ спомага за опазването на мира

Програмата за професионално обучение „Леонардо да Винчи“ се оказва част от неочаквана сфера на дейност, когато финансира една транснационална програма за обучение за повишаване на езиковата квалификация на миротворци на ЕС, изпращани на военни, полицейски или хуманитарни мисии в горещи точки по целия

свят. Програмата, наречена „Езикът на мира в Европа“ (Linguapeace Europe), включваше 11 страни от Европейския съюз, а именно: България, Германия, Естония, Испания, Латвия, Литва, Обединеното кралство, Полша, Румъния, Унгария и Франция.

За да бъдат международните мисии на ЕС ефективни, участниците трябва да могат да разговарят помежду си, много често свободно и с особено голяма прецизност. По програмата „Езикът на мира в Европа“ бяха разработени, изпитани и разпространени учебни и справочни материали по съответните езици за средно и напреднало ниво, достигайки стандарт на езикова компетентност, признат от международните и националните органи по квалификация.

Инструментите на езиковото многообразие

Днес езиковото многообразие е част от всекидневния живот в Европейския съюз. При 500 милиона граждани с различен етнически, културен и езиков произход е по-важно от когато и да било да им бъдат осигурени уменията, от които те имат нужда, за да се разбират и общуват помежду си. Същевременно има какво да се направи, за да се превърне езиковото многообразие в инструмент, който да помага на предприятията в ЕС да станат по-конкурентоспособни и да си осигурят нови пазари за износ в Европа и отвъд нейните граници.

Ето защо, инициативи като програмата на ЕС за обучение през целия живот са важни допълнения към онова, което правителствата на всяка страна могат да предложат на своите граждани и предприятия. За настоящия програмен период от 2007 до 2013 г., подкрепата на ЕС за езиковото многообразие бе засилена. В неговите рамки, изучаването на езици и езиковото многообразие са посочени като всеобща цели и бюджетът за езиковите проекти беше увеличен.

Вторият език е предимство

Идеята на ЕС за владение на повече езици от отделните граждани е много амбициозна. Да се научи един чужд език освен майчиния е хубаво, но да се научи втори език е още по-хубаво. Между най-новото проучване Евробарометър от Комисията през 2006 г. и предишното отпреди пет години, броят на анкетираните, които заявяват, че знаят два езика освен майчиния си, се е увеличил от 26 на 28 %.

ЕС си дава сметка, че езиковите умения са неравномерно разпределени в различните страни и социални групи. Диапазонът на говорените от гражданите на ЕС чужди езици е тесен и да се разчита само на един универсален език (lingua franca) като английския, колкото и важен да е той, не е достатъчно. ЕС е убеден, че целта да бъде говорен „майчиният плюс още два езика“ е амбициозна, но не и неизпълнима. Ученето на езици е занимание за цял живот, започва в училище (или дори в предучилищна възраст) и продължава през всички нива на образованието и етапи от живота.

Обучение през целия живот не само в училищата

Въпреки че е желателно преподаването да започне наистина рано, това има смисъл само ако учителите са специално обучени да преподават езици на малки деца. Освен това класовете трябва да са сравнително малки, като в учебната програма трябва да се отдели достатъчно време за езиково обучение.

Училищата от своя страна трябва да отговорят на предизвикателството, предлагайки колкото се може по-широк избор от езици. За тази цел ще трябва също така да се наемат и обучат повече учители — тъкмо тук може

да се окаже полезно сътрудничеството между пограничните региони.

Възрастните също трябва да получат повече възможности за придобиване и прилагане на практика на езиковите си умения. Необходимо е да се насърчават всички езици, включително регионалните и малцинствените, да се осигурят повече центрове за преподаване на езици, да се използват по-пълноценно Интернет възможностите за изучаване на езици и да се подсилят повече субтитри по телевизията и в кината.

ЕС е убеден, че разходите за насърчаване на използването на втори и трети език от европейските граждани са незначителни в сравнение със загубените професионални и лични възможности (и с отрицателните последици за икономиката на ЕС от пропуснатите ползи) заради недостатъчната езикова подготовка.

Ясна информация за вашето ниво

Документите Europass езиков паспорт и Europass автобиография представляват важна стъпка за насърчаването на езиковите умения на практика. Тези два инструмента имат за цел да помогнат на ползвателя им да представи своята официална или неофициална квалификация по стандартизиран начин — било само за езиковите си умения, било чрез пълна автобиография. Те могат да бъдат попълнени онлайн или да бъдат изтеглени и попълнени на хартиен носител (europass.cedefop.europa.eu).

Този единен начин за представяне на вашите познания по даден език ограничи объркването, породено от множеството равнища на компетентност и различните характеристики използвани досега.

Речници и граматика:
основните ни пособия
за изучаване на езици

Как функционира Европейският съюз при такова езиково многообразие

Не е трудно да бъдат посочени причините, поради които Европейският съюз използва 23 официални езика: демократичност, прозрачност и право на осведоменост.

Законодателството на ЕС има пряко действие на цялата територия на Общността и следователно засяга всички негови граждани и предприятия. Новите законодателни актове трябва да бъдат публикувани и оповестявани на език, който те могат да разбират. Както във всяка демокрация, всички граждани имат правото да знаят защо се приема даден законодателен акт и дали и по-какъв начин това ще повлияе на неговия всекидневен живот. Същевременно, използването на всички официални езици улеснява участието на хората в публични дискусии и консултации, инициирани често от ЕС в интернет пространството.

Основният принцип е, че всички граждани и избраните от тях представители имат еднакво право на достъп до ЕС и могат да комуникират с неговите институции и органи на родния си език.

Избраните представители в Европейския парламент имат еднакво право да говорят от името на избирателите си на своя собствен език. Същото е в сила и за министрите на официалните заседания на ЕС, както и за гражданите, подаващи оплаквания до европейския омбудсман.

Пряко участие на гражданите

Законодателната функция на ЕС и прякото участие на неговите граждани обясняват защо той използва повече езици от многонационални организации като ООН или НАТО, които работят само на междуправителствено равнище и нямат законодателна функция. Организацията на обединените нации, която наброява повече от 190 члена, използва само шест езика. Съветът на Европа, чиито държави-членки са далеч по-многобройни от тези на ЕС, публикува официалните си документи както НАТО — само на английски и френски език.

Институциите на ЕС са приспособили своите процедури през годините, за да се справят с нарастващия брой официални езици. Те полагат също така усилия да предоставят качествени писмени и устни преводи на гражданите и правителствата, по възможно най-ефикасен и икономически целесъобразен начин. Качеството и компетентността на тези услуги са сочени за пример в цял свят.

Мобилизиране на ресурси

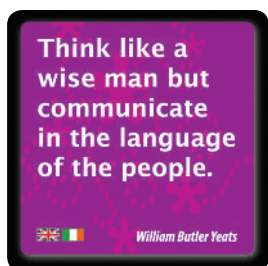
Управляването на един многоезичен ЕС има своята цена. Тази цена е незначителна, когато бъде

съпоставена с резултатите. Годишните разходи за писмени и устни преводи са около 1 % от бюджета на ЕС или малко повече от 2 евро на всеки гражданин. Въпреки присъединяването на 12 нови страни след 2004 г., общите разходи нараснаха сравнително малко.

Писмените преводачи работят върху писмените текстове, а устните осигуряват конферентен и симултанен превод. Всички те обаче превеждат единствено към своя основен език (обикновено майчиния) от най-малко два други езика на ЕС.

Използването на 23 официални езика е визитната картичка на Европейския съюз. В рамките на институциите се работи по съкратени процедури с оглед на ефикасността, бързината и икономичността. Европейската комисия например, има три основни работни езика: английски, френски и немски. Повечето проектодокументи се съставят на един от тези езици и циркулират между съответните отдели и служби, докато не бъде изготвен окончателният проект за публикуване или за предоставяне на друга институция като Европейския парламент или Съвета на министрите. Едва на този етап текстовете се превеждат на останалите 22 езика.

Европейският парламент, който често трябва да изготвя особено бързо документи на всички официални езици, е разработил система с три „основни“ езика: английски, френски и немски. Например документ, който е представен на словашки или шведски, не се превежда директно на всички останали 22 езика. Вместо това, той първо се превежда на един от трите основни езика, предоставяйки на

На заден план, усилено работещи устни преводачи на официално заседание на ЕС

преводачите избора кой от тях да използват, за да препреведат текста на своя основен език.

Това ограничава необходимостта от преводачи, които могат да работят направо, да кажем, от малтийски на датски или от естонски на португалски.

От уста на уста

Устните преводачи на ЕС използват аналогична система при превода от и на всички 23 официални езика. Например, при превода на изказването на някой финландец, се ползват ограничен брой основни, наричани още „пилотни“ езици. Преводачът на словашки ще се включи към един от тях като език, от който да превежда, с което отпада необходимостта от хора, способни да превеждат направо от фински на словашки.

При условие че качеството се запазва, използването на подобни съкратени езикови процедури е

практично и икономически изгодно. По тази причина контролът на качеството на устните и писмените преводи е сериозно предизвикателство.

Устните преводачи прилагат съкратени процедури и при неофициални и работни заседания. В някои случаи се използват само най-широко познатите езици на ЕС. В други, участниците може да говорят на много езици, но те се превеждат само на два или три от най-разпространените езици. Идеята е изказващите се да се изразяват свободно на родния си език или на такъв, с който се чувстват удобно, като същевременно се предполага, че имат достатъчно пасивни познания по един от основните езици в ЕС, за да следят обсъжданията на този език.

Всеки ден преводачите от службата за устни преводи на Европейската комисия и на Съвета на министрите трябва да превеждат на около 60 отделни заседания в Брюксел или в други градове на ЕС. Това включва официални

заседания с цялостен устен превод от и на 23-те официални езика на ЕС. За всяко подобно заседание е необходим екип от 69 устни преводача.

Нови технологии

Поради уникалния размер и характер на предоставяните езикови услуги, институциите на ЕС разчитат до голяма степен на подкрепата на новите технологии. Дистанционните устни преводи, управлението на многоезични уебсайтове и подпомогнатите от компютър писмени преводи са сред най-ярките примери.

Възползвайки се от предлаганите на пазара приложения и разработвайки свои собствени решения, европейските езикови служби се превърнаха в идеална среда за експерименти и инструмент за справки в световен мащаб. Резултатите от техните усилия се предлагат на широката общественост и често пъти се използват от изследователи и частни компании.

Нищо не се губи при писмения превод: четете за Европа на своя собствен език

Бъдещи предизвикателства

ЕС е поел официално отговорността да зачита езиковото и културното многообразие на своите граждани. Той прави това по няколко начина:

- като зачита правото ни да говорим и пишем на собствения си език и разширява обхвата му спрямо взаимоотношенията ни с институциите на ЕС;

- като подпомага използването на регионалните и малцинствените езици, независимо дали тези езици са официални езици на ЕС или не;

- като активно насърчава чуждоезиковото обучение и многоезичието като средство за индивидуално самоусъвършенстване на европейските граждани и за създаване на нови работни места и цялостен растеж на икономиката на ЕС.

ЕС разшири обхвата на тази дейност, тъй като броят на държавите-членки на ЕС нарасна, а този на официалните езици се удвои след 2004 г. Тази тенденция ще бъде запазена, тъй като ЕС се подготвя за нови разширявания.

Без да отрича утвърждаването на английския като най-широко разпространен език в Европа, ЕС иска също така да гарантира, че в рамките на неговата територия това няма да се превърне с течение на времето в ограничаващ езиковото многообразие фактор. Ето защо ЕС държи да изтъкне личните, социалните и икономическите ползи от езиковото многообразие, както и основанията, поради които си е поставил амбициозната цел възможно повече граждани на ЕС да овладеят други два езика освен майчиния си език.

Предизвикателството за ЕС се състои в това да използва оптимално наличните ресурси и да създаде необходимите подпомагащи политики и програми за осъществяването на търсената от него форма на езиково многообразие, във възможно най-кратки срокове.

Изберете своя език: порталът към уебсайта на ЕС

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Информация за езиковия режим в Европейския съюз може да се намери в интернет на езиковия портал на ЕС:

europa.eu/languages/bg/home

Генерална дирекция „Писмени преводи“ към Европейската комисия отделно е издала свои информационни брошури, които могат да бъдат намерени на адрес:

ec.europa.eu/dgs/translation/index_en.htm

Информация за устните преводи и устните преводачи в ЕС може да се намери на адрес:

ec.europa.eu/dgs/scic/index.htm

Информация за програмата на ЕС за обучение през целия живот и свързаните с нея подпрограми може да бъде открита на адрес:

ec.europa.eu/ploteus

Как да влезем в контакт с ЕС?

ПО ИНТЕРНЕТ

Информация за Европейския съюз на всички официални езици можете да намерите на интернет страницата „Europa“: **europa.eu**

ПОСЕТЕТЕ НИ

Из цяла Европа има стотици местни информационни центрове за ЕС. Адресът на най-близкия до вас център можете да намерете на следния интернет адрес: **europedirect.europa.eu**

ОБАДЕТЕ СЕ ИЛИ НИ ПИШЕТЕ

Europe Direct е службата, която дава отговор на вашите въпроси за Европейския съюз. Можете да се свържете със службата на безплатния телефон: **+ 800 6 7 8 9 10 11** или на платения телефон за обаждания извън ЕС: **+32 2 299 96 96**, или на интернет адрес **europedirect.europa.eu**

ПРОЧЕТЕТЕ ЗА ЕВРОПА

Публикациите за ЕС са достъпни на уебсайта на EU Bookshop, само с едно щракване на мишката: **bookshop.europa.eu**

В БЪЛГАРИЯ СЪЩО МОЖЕТЕ ДА ПОЛУЧИТЕ ИНФОРМАЦИЯ И БРОШУРИ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ОТ:

Представителство на Европейската комисия в България

ул. „Московска“ № 9
София 1000
тел.: +359 2 933 52 52
Факс: +359 2 933 52 33
ел. поща: delegation-bulgaria@ec.europa.eu
ec.europa.eu/bulgaria

Информационно бюро на ЕП

ул. „Московска“ 9
София 1000
тел.: +359 2 985 35 45
факс: +359 2 981 99 44
ел. поща: COMM-REP-SOF@ec.europa.eu

Във всички страни на Европейския съюз има представителства и служби на Европейската комисия и Европейския парламент. Европейската комисия има също делегации в други страни по света.

Европейският съюз

Европа в движение

NA-AB-08-127-BG-C

Европа говори

Езиците в Европейския съюз

ЕС насърчава езиковото и културното многообразие на своите граждани. Той прави това, като подпомага преподаването и изучаването на техните езици. ЕС си е поставил амбициозната цел да позволи на своите граждани да говорят свободно два езика освен майчиния си.

Институциите на ЕС работят с 23 официални езика. Това е така, за да може се гарантира, че всички граждани на ЕС, независимо дали говорят някой от по-разпространените европейски езици или по-малко известен такъв, имат равен достъп до политиките и законодателството на Европейския съюз. Настоящата брошура предоставя панорамен поглед върху многобройните езици, които се говорят в ЕС и разнообразните начини, по които европейците могат да извлекат полза от изучаването на езици и от програмите за подпомагане. Накрая е направен обзор на това как точно функционира един толкова многоезичен Европейски съюз.

ISSN 1830-6004